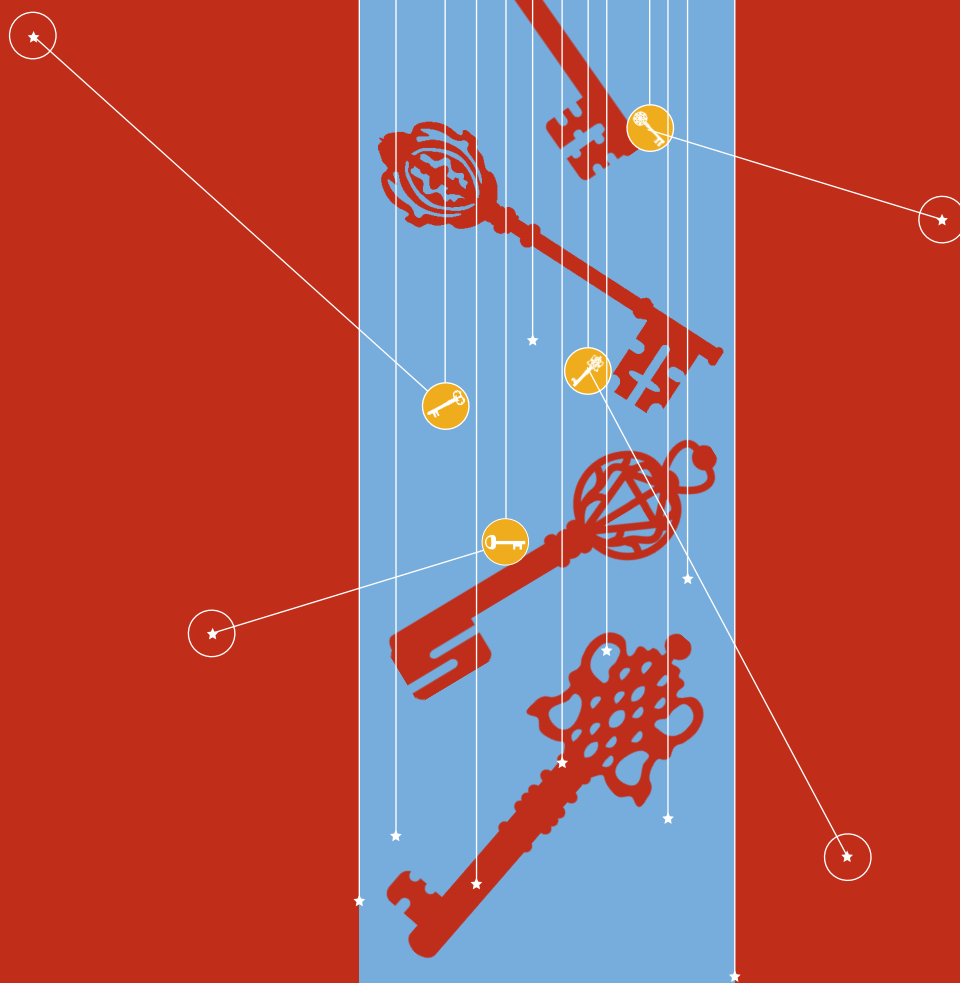

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

VAD HÄNDER MED statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna?

En redovisning av övergången till ny
förordning och fördelningsnyckel

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

VAD HÄNDER MED statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna?

En redovisning av övergången till ny
förordning och fördelningsnyckel

Förord

Ett nytt regelverk om statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer (SFS 2011:65) kommer att börja tillämpas från och med bidragsåret 2013. Här redovisar Ungdomsstyrelsen hur övergången till de nya bestämmelserna går till och redovisar en långsiktig fördelningsnyckel för den fasta och rörliga delen av statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna.

Den nya förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer kommer att innebära en del förändringar och konsekvenser för de organisationer som söker statsbidrag hösten 2012 jämfört med nuvarande bidragssystem. Här redogör Ungdomsstyrelsen för de konsekvenser som myndigheten har identifierat, hur myndigheten avser att lösa eventuella problem vid övergången till den nya förordningen och vilken fördelningsnyckel som kommer att gälla. Redovisningen ska lämnas till Utbildningsdepartementet senast den 30 mars 2012.

Redovisningen har sammanställts av Lena Hallberg på enheten för organisationsstöd på Ungdomsstyrelsen.

Per Nilsson
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Inledning.....	7
2.1	Uppdraget	7
2.2	Disposition och underlag	7
2.3	Bakgrund	8
3	Övergång till ny förordning	9
3.1	Möten och information	9
3.2	Medlemsutveckling	9
3.3	Viktiga trender.....	10
4	Konsekvenser	14
4.1	Minst 60 procent av medlemmarna ska vara mellan 6 och 25 år.....	14
4.2	Bidrag från en annan myndighet	15
4.3	En bidragsnivå istället för tre	16
4.4	Kopplingen mellan det övergripande syftet och villkoren för att få bidrag.....	16
4.5	Revisors granskning.....	17
4.6	Aktivt ställningstagande	17
4.7	Verksamhet i minst två år	18
4.8	Särskilda villkor.....	18
5	Fördelningsnyckeln	19
5.1	Bakgrund	19
5.2	Redogörelse för arbetsprocessen	19
5.3	Fördelningsprincipen.....	20
5.4	Andra fördelningsprinciper	20
5.5	Tester, konsekvenser och fördelningsnyckel.....	22
5.6	Tillämpning av modellen som Ungdomsstyrelsen har valt	23
5.7	Tidsplan	24
6	Avslutande diskussion	25
7	Referenser	26
8	Bilagor	27

1 Sammanfattning

En ny förordning om statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer (SFS 2011:65) kommer att börja tillämpas från bidragsåret 2013. De konsekvenser som Ungdomsstyrelsen har kunnat förutse och ta ställning till redovisas i den här rapporten. Bland annat kommer ett antal organisationer att få ett lägre bidrag när de tre olika bidragsnivåerna som finns idag (etablerings-, utvecklings- och strukturbidrag) blir en bidragsnivå. Organisationer som fick särskilt bidrag bidragsåret 2012 kommer att få ett större bidrag eftersom de får ta del av samma fasta bidragsbelopp som övriga organisationer. Det nya villkoret om att även medlemsföreningarna ska ha minst 60 procent medlemmar mellan 6 och 25 år kommer att leda till att åtminstone en organisation som nu får bidrag inte når upp till kravet om minst 1000 medlemmar mellan 6 och 25 år. Organisationer som har medlemsföreningar som får lokalt aktivitetsstöd från Riksidrottsförbundet får ett lägre statsbidrag eftersom föreningarna och deras medlemmar inte kan räknas med i underlaget för beräkningen av storleken på bidraget. För de organisationer som inte lyckas leva upp till bidragskraven på grund av villkoren i den nya förordningen kommer myndigheten att utnyttja möjligheten att under en övergångsperiod ge dessa organisationer dispens enligt 15 §. Det betyder att vi kan ge dem dispens från kravet på lägsta antal medlemmar eller medlemsföreningar i minsta antal län. Det gäller också för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning och nationella minoriteter. Myndigheten har dock inte möjlighet att medge undantag för organisationer som kan komma att få ett lägre statsbidrag som en följd av tillämpningen av den nya förordningen.

Myndighetens bedömning är att inga organisationer som uppfyller villkoren för statsbidraget idag ska stå helt utan statsbidrag på grund av det nya regelverket.

När det gäller arbetet med fördelningsnyckeln är Ungdomsstyrelsens målsättning att den ska vara enkel att förstå, så långsiktig som möjligt och den ska också och ge så små negativa konsekvenser för organisationerna som möjligt i förhållande till det nuvarande beräkningssystemet. Målgruppen ska kunna förstå på vilka grunder fördelningen av statsbidraget sker. Det måste vara möjligt för organisationerna att räkna ut storleken på bidraget utifrån de variabler i beräkningsmodellen som är kända. En tydlig modell med ett fast bidrag som är lika för alla och en rörlig del lika fördelad på antal medlemmar mellan 6 och 25 år samt antal medlemsföreningar är därför att föredra. Den regressiva modellen som ingår i fördelningsnyckeln som tillämpas idag kommer också att tas bort vilket ytterligare förenklar beräkningsmodellen.

Ungdomsstyrelsen har analyserat vilka konsekvenser olika modeller för fördelning av bidrag får. Den fördelningsnyckel som Ungdomsstyrelsen redovisar ger minst negativa effekter för de organisationer som finns i bidragssystemet när det gäller storleken på bidraget. Fördelningsnyckelns konsekvenser har analyserats utifrån det antal organisationer och antalet medlemmar och medlemsföreningar som fanns i bidragssystemet bidragsåret 2012. Att minst 60 procent av medlemmarna ska vara mellan 6 och 25 år även på den lokala nivån, och att det blir en gemensam bidragsnivå istället för tre, har inte tagits med i konsekvensanalysen för fördelningen.

Fördelningsnyckeln består av en fast del och en rörlig del. Det fasta bidraget är 350 000 kronor. Den rörliga delen fördelas lika på antal medlemmar och antal medlemsföreningar. Det fasta beloppet är högre än det nuvarande strukturbidraget. Med dagens medlemsciffror blir den fasta delen cirka 50 procent av det totala statsbidragsanslaget på knappt 72 miljoner kronor. Övriga 50 procent fördelas lika mellan antal bidragsberättigade medlemmar mellan 6 och 25 år och antal medlemsföreningar. Sexton av de organisationer som har fått strukturbidrag 2012 och som har särskilt många medlemmar eller medlemsföreningar kommer att få ett lite lägre bidrag men kompenseras något eftersom den regressiva modellen tas bort. För de övriga 40 organisationerna som ligger på strukturbidragsnivån idag blir det ingen skillnad eller så får de ett något högre bidrag. Som nämnts ovan innebär villkoren i den nya förordningen, det vill säga en gemensam bidragsnivå istället för tre nivåer och minst 60 procent medlemmar mellan 6 och 25 år även på den lokala nivån ytterligare en minskning av bidraget för de organisationer som har fått det tidigare strukturbidraget. För de organisationer som tidigare har fått etablerings- eller utvecklingsbidrag (39 stycken) blir bidraget mellan två och sex procent högre jämfört med dagens nivå och för de organisationer som har fått särskilt bidrag (6 stycken) blir bidraget fem till sju procent högre. Tre av de organisationer som tidigare har fått särskilt bidrag kommer att få ett markant mycket högre bidrag när den nya förordningen börjar tillämpas.

Ungdomsstyrelsen anser att möjligheten att redovisa en långsiktig fördelningsnyckel är begränsad. Om den pågående trenden fortsätter, det vill säga att ett antal nya organisationer kommer in i statsbidragssystemet varje år och att antalet medlemmar och medlemsföreningar ökar för de organisationer som redan finns i systemet, kommer den andel av statsbidraget som går till den rörliga delen successivt att minska, förutsatt att statsbidragsnivån är densamma. Att lösa det med ett lägre fast belopp skapar inte ett mer långsiktigt system och är heller inte något som myndigheten förespråkar utan då bör en ny översyn av fördelningsnyckeln ske och eventuellt också av fördelningsmodellen i sin helhet. En fråga som regeringen kan ta ställning till framöver är om nivån på statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna ska ligga kvar på den nuvarande. Om anslagsnivån skrivs upp i takt med att fler organisationer uppfyller villkoren för bidraget och följer medlemsutvecklingen skulle bidragsgivningen bli mer långsiktig och förutsägbar. Som läget är nu kommer den rörliga delen successivt att minska och beloppen på de rörliga delarna antal medlemmar och medlemsföreningar att variera i takt med att fler organisationer kommer in i bidragssystemet. Likaså påverkas bidragsbeloppen över åren av antalet inrapporterade medlemmar och medlemsföreningar i de organisationer som redan finns i bidragssystemet.

2 Inledning

2.1 Uppdraget

Enligt 2012-års regleringsbrev för Ungdomsstyrelsen ska myndigheten redovisa hur övergången till de nya bestämmelserna för statsbidrag enligt *Förordning om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer* (2011:65) ska gå till. Ungdomsstyrelsen ska också redovisa en långsiktig fördelningsnyckel för den fasta och den rörliga delen av statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer till Utbildningsdepartementet.

2.2 Disposition och underlag

I kapitel 1 finns en sammanfattning av redovisningen samt de resultat och konsekvenser som Ungdomsstyrelsen har funnit. Här beskrivs också fördelningsnyckeln kort.

I kapitel 2 redogör Ungdomsstyrelsen för en del av bakgrunden till uppdraget och vilka underlag som rapporten baserades på.

I kapitel 3 redogör myndigheten för planeringen av övergången till ny förordning och hur arbetet med information och kommunikation med målgruppen genomförs. Här görs också en genomgång av de senaste årens utveckling av antalet bidragsgrundande medlemmar och medlemsföreningar.

I kapitel 4 redovisas behovet av övergångsbestämmelser eller undantag. Här finns också en konsekvensanalys av tillämpningen av vissa centrala paragrafer i den nya förordningen. Det rör kravet om att medlemsföreningar även på lokal nivå ska ha minst 60 procent av medlemmarna mellan 6 och 25 år för att räknas som bidragsgrundande, vilka hänsyn som ska tas till om organisationer söker bidrag från andra bidragsgivande myndigheter, hur slopandet av tidigare nivåer i bidragssystemet kan påverka tillämpningen och hur övergripande syfte med bidraget kopplas till villkor som anges i förordningen. Likaså görs konsekvensanalyser av hur förordningen påverkar revisorernas granskning och granskningen av medlemmars aktiva ställningstagande vid aktuellt underlagsår. Här belyser vi också konsekvenserna av de nya lägre kraven för organisationer som företräder nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning.

I kapitel 5 redogörs för fördelningsnyckeln och de olika modeller som kan väljas. Vi har prövat olika modeller och dess utfall. En genomgång görs av andra fördelningsmodeller som tillämpas när det gäller myndighetens övriga organisationsbidrag. Vi beskriver också hur andra bidragsgivande myndigheter har valt arbeta med fördelningsprinciper.

I kapitel 6 finns en kortfattad diskussion om förutsättningarna för statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna.

Utredningen *Fritid på lika villkor* (SOU 2009:29) och 2012 års regleringsbrev för Ungdomsstyrelsen är underlag för rapporten. Utöver det är den baserad på remissvaren från utredningen *Fritid på lika villkor*, analys av konsekvenser av olika fördelningsnycklar, statistik från ansökningar och underlag för tidigare års ansökningar om statsbidrag till Ungdomsstyrelsen. Myndigheten har också undersökt vilka fördelningsnycklar och modeller för beräkning av bidragsstorlek som tillämpas hos tre andra bidragsgivande myndigheter.

2.3 Bakgrund

De nya bestämmelserna om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer trädde i kraft den 1 mars 2011 och tillämpas första gången för bidragsåret 2013. Den tidigare förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer upphör att gälla vid årsskiftet 2012/2013. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för bidrag som har beviljats före den 1 januari 2013 och tillämpas för granskningen av redovisningar under ansökningsåret 2012.

I mars 2008 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare som skulle undersöka bidraget till ungdomsorganisationerna. Uppdraget genomfördes av utredaren Ingela Håkansson som överlämnade *Fritid på egna villkor* (SOU 2009:29) till regeringen i mars 2009. Ungdomsstyrelsen har lämnat synpunkter på utredningen i ett remisyttrande.

I rapporten lämnar Ingela Håkansson förslag på tydligare villkor för statsbidraget. Bakgrunden till hennes förslag är bland annat utredningen *Statsbidraget till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler* (Ungdomsstyrelsen 2005) och *Statsbidraget till ungdomsorganisationerna – hur kontrolleras det?* (Riksrevisionen 2005). Många av de förslag som presenteras i *Fritid på egna villkor* har regeringen valt att ta med i den nya förordningen.

Under arbetet med att ta fram en ny förordning höll regeringen ett antal samråd med ungdomsorganisationer, Ungdomsstyrelsen och andra berörda. Myndigheten har också lämnat annan information som regeringen har efterfrågat till exempel medlemsstatistik, uppgifter från tidigare års handläggning och synpunkter på förordningsförslaget vid några tillfällen.

3 Övergång till ny förordning

3.1 Möten och information

Eftersom förordningen ska börja tillämpas redan vid ansökningsomgången hösten 2012 har många av de planerade informationsinsatserna redan genomförts. Myndigheten har deltagit vid de samrådsmöten som regeringen har bjudit in till under förordningsarbetet under 2010 och 2011. Ungdomsstyrelsen har också anordnat två träffar under 2011 för att informera barn- och ungdomsorganisationerna om innehållet i förordningen och för att svara på frågor om övergången till den nya förordningen och vilka konsekvenser den kan få för organisationerna.

Vid två tillfällen har Ungdomsstyrelsen besökt organisationer för att svara på frågor och samla in synpunkter. Vi har dels besökt Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), dels nätverket för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning. Myndigheten har också bjudit in organisationer som får statsbidrag men som inte är med i LSU till ett informationsmöte om den nya förordningen. Träffar med enskilda organisationer har genomförts där mer detaljerade frågeställningar om medlemsberäkning, organisationsstruktur och eventuella konsekvenser har kunnat diskuteras utifrån enskilda organisationers förutsättningar. De informations- och kommunikationsinsatser som Ungdomsstyrelsen har genomfört inför övergången till den nya förordningen bedöms i nuläget som tillräckliga. Dock kommer det finnas behov av löpande dialog med vissa enskilda organisationer och mer generell information om olika frågor som rör tillämpningen

Det som har framkommit vid de samtal och möten som Ungdomsstyrelsen har haft med barn- och ungdomsorganisationer är en generell oro för att man inte kommer att hinna ställa om innan förordningen ska börja tillämpas. Det kan exempelvis handla om att man tidigare har haft etableringsbidrag där villkoret för att vara bidragsberättigad är att organisationen har medlemsföreningar i minst tre län, och då det i den nya förordningen ställs krav på att organisationen har medlemsföreningar i minst fem län.

Det har även uttalats en viss oro från ett fåtal organisationer om att det kan bli svårt att uppnå kravet på minst 60 procent även på lokal nivå och att man därmed inte uppfyller kravet på minst 1000 medlemmar då dessa inte kan räknas med i beräkningsunderlaget. Ungdomsstyrelsen behöver därför ta hänsyn till det vid övergången till den nya förordningen, och under en övergångstid vara generösa med undantagsregeln i § 15. Det för att organisationer som idag finns i statsbidragssystemet inte ska riskera att helt förlora sitt bidrag.

3.2 Medlemsutveckling

Ungdomsstyrelsen har sammanställt och utvärderat statistik från olika tidsperioder för att få en bild av utvecklingen över tid. Bland annat har myndigheten tittat på medlemsutvecklingen i barn- och ungdomsorganisationerna från 2008–2012. Vi har både undersökt utvecklingen av antalet enskilda medlemmar och antal medlemsföreningar. Vi har även jämfört antal medlemmar per förening under samma tidsperiod för att kunna

följa utvecklingen och ta reda på om organisationerna har fått fler stora eller små föreningar.

Myndigheten har också under två tillfällen (år 2009 och år 2012) identifierat vilka organisationer som har många medlemsföreningar som inte uppfyller villkoret på procent unga på lokal nivå.

3.3 Viktiga trender

Medlemsutvecklingen över tid står i relation till den generella ökningen av antalet organisationer som har kommit in i bidragssystemet. Antal organisationer som har beviljats statsbidrag har totalt sett ökat från 61 organisationer bidragsåret 1994 till 101 stycken år 2012. Det är inte samma organisationer i systemet sett över åren. Ett antal organisationer har kommit till och andra har försvunnit ur statsbidragssystemet. Nedan presenteras utvecklingen av antalet medlemmar 1994 – 2012. Det är viktigt att notera att den statistik som redovisas är baserad på antalet inrapporterade medlemmar och lokalföreningar.

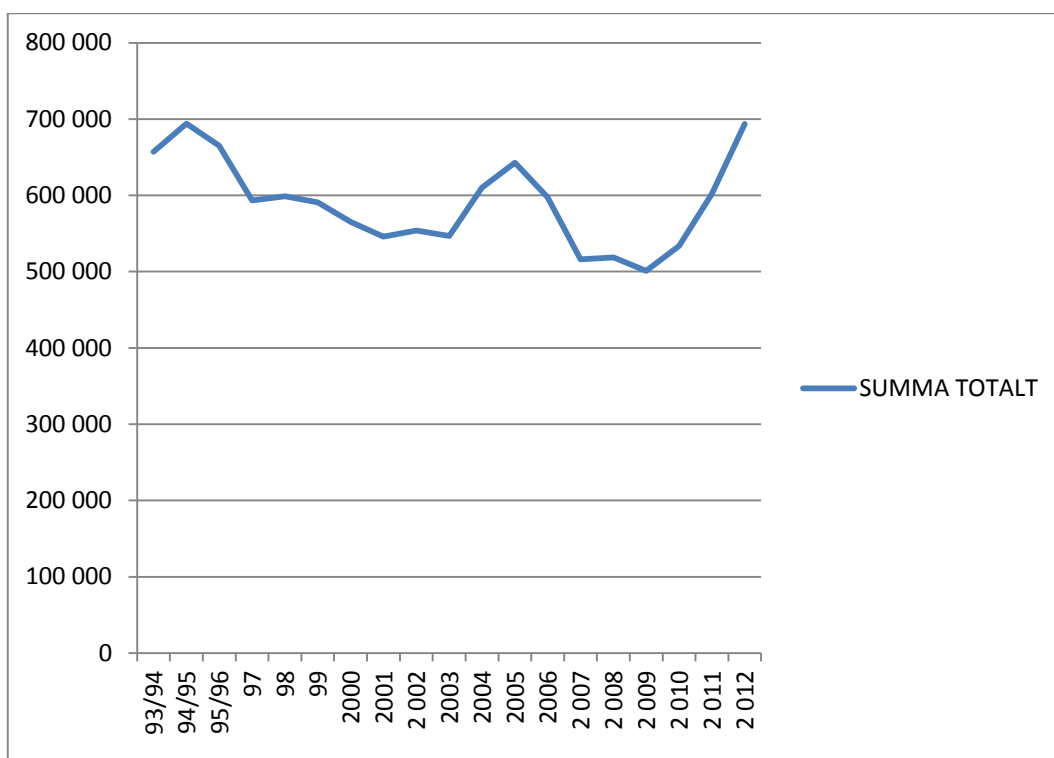

Diagram 3.1 Medlemsutveckling bidragsåren 1994–2012.

Källa: Ungdomsstyrelsen

Under de senaste åren har medlemsutvecklingen för ungdomsorganisationerna varierat när det gäller antal enskilda medlemmar mellan 7 och 25 år. Nu ligger medlemsantalet för bidragsåret 2012 åter på samma nivå som bidragsåret 1994, det vill säga cirka 694 000 medlemmar. Tendensen är alltså tydlig. Antalet organisationer som kommit in i systemet under tidsperioden har inte inneburit en sammantagen ökning av antalet medlemmar i bidragssystemet. Fler mindre organisationer har tillkommit och några av de större organisationerna har tappat medlemmar. Mellan 1994 och 2012 är det politiska-,

religiösa-, handikapp-, etniska- och nykterhetsorganisationer som tappat flest medlemmar totalt sett. Den totala ökningen av medlemsantalet framför allt från bidragsåret 2009 beror på att gruppen hobby, miljö- och naturorganisationer har fått fler medlemmar. Det går inte att dra några säkra slutsatser om orsaker eftersom det under den långa tidsperioden har skett förändringar både i regelverken som har styrt statsbidraget och medlemsutvecklingen i organisationerna. Som tidigare nämnts bygger statistiken på antalet inrapporterade medlemmar i ansökan och behöver alltså inte vara samma antal medlemmar som föreningarna själva räknar med. Från bidragsåret 2007 till bidragsåret 2012 har antalet medlemsföreningar ökat med 34 procent. Även antal enskilda medlemmar ökade med samma procentsats under den tidsperioden.

De senaste två bidragsåren det vill säga 2011 och 2012 har antal medlemsföreningar ökat med 718 stycken (8 procent). Av den totala ökningen av antal medlemsföreningar de senaste två bidragsåren består cirka 80 procent av medlemsföreningar i organisationer som redan finns i bidragssystemet. Två organisationer står för drygt 50 procent av den ökningen. Cirka 20 procent av ökningen av medlemsföreningar består av nya organisationer som har kommit in i statsbidragssystemet.

Ökningen av antalet medlemmar de senaste två åren är totalt cirka 92 000 stycken (15 procent). Av dessa finns 78 procent av de enskilda medlemmarna i organisationer som redan är inne i bidragssystemet. En organisation står för drygt 60 procent av den ökningen. Cirka 22 procent av medlemmarna finns i nya organisationer som har kommit in i systemet.

Majoriteten av medlemsökningen står alltså ett fåtal av de större och redan etablerade organisationerna för både när det gäller antal medlemmar och antal föreningar. Det visar att ett relativt litet antal organisationer kan åstadkomma stora procentuella förändringar. En bedömning utifrån utvecklingen de senaste fyra åren är att medlemsantalet fortsätter att öka dels beroende på att nya organisationer kommer in i bidragssystemet, dels på grund av att de befintliga organisationerna faktiskt får fler medlemmar och medlemsföreningar.

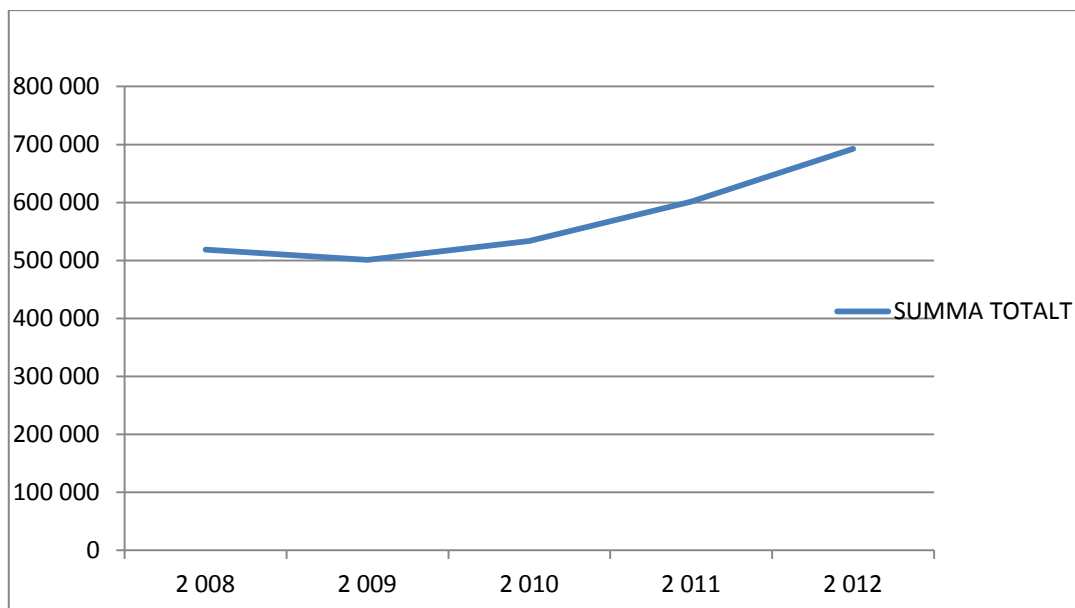

Diagram 3.2 Medlemsutveckling bidragsåren 2008–2012.

Källa: Ungdomsstyrelsen

De senaste två åren har det skett en generell ökning av antalet medlemmar mellan 7 och 25 år. Bidragsåret 2011 stod de politiska ungdomsorganisationerna för den största ökningen av medlemsantalet, troligtvis beroende på att det var valår 2010.

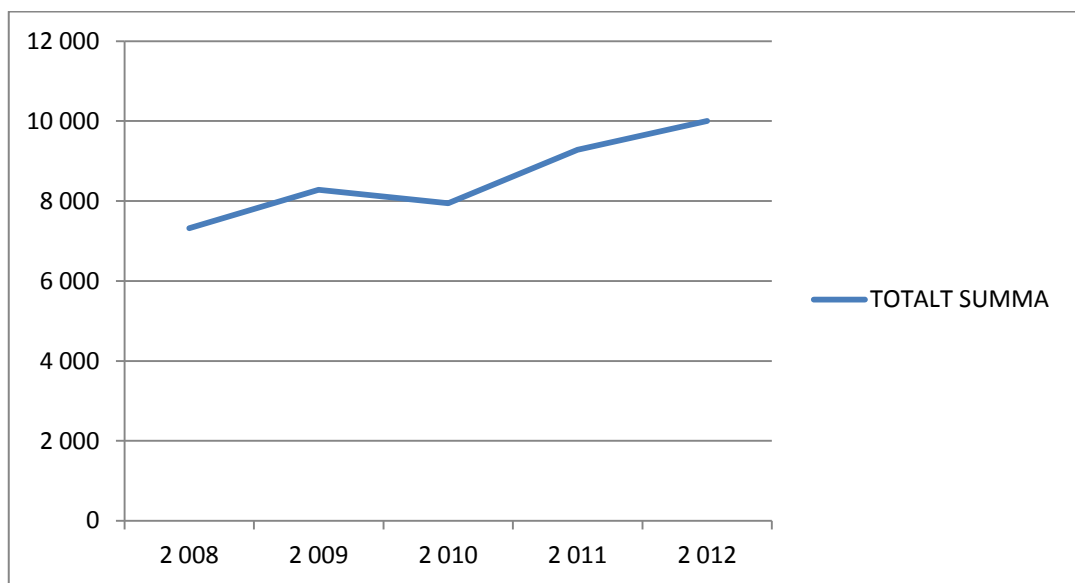

Diagram 3.3 Medlemsföreningar bidragsåren 2008–2012.

Källa: Ungdomsstyrelsen

Antalet bidragsgrundande medlemsföreningar har ökat från drygt 7000 till cirka 10 000 föreningar från bidragsåret 2008 fram till bidragsåret 2012 och står på så sätt i relation till medlemsutvecklingen under samma period. Det går inte att dra några säkra slutsatser om orsaker eftersom det inte handlar om samma organisationer över åren. Ökningen mellan

2008 och 2009 beror i stort sett på att en organisation valde att omorganisera sig vilket ledde till en ökning av antalet föreningar från cirka 500 stycken till cirka 1900. I övrigt skedde en svag minskning av antalet medlemsföreningar under de två åren.

Regelverken som styr statsbidraget har förändrats över tid. Det bidragsfusk som uppmärksammades bland några av de politiska ungdomsorganisationerna år 2005 bidrog till att regelverket skärptes med tydligare krav i föreskrift på exempelvis revisors granskning av medlemsuppgifterna som ligger till grund för ansökan om statsbidraget. Ungdomsstyrelsens mandat och rutiner för kontrollen av statsbidraget diskuterades också. Det är en fråga som fortfarande aktualiseras av organisationerna, bland annat nu i samband med att en ny förordning ska börja tillämpas. Tydligt är att förändringar av statsbidragsreglerna leder till en viss anpassning av målgruppernas organisationsstruktur. Det kommer att belysas ytterligare i kapitlet om fördelningsnyckeln.

4 Konsekvenser

Avsnittet handlar om förändringar som kan få konsekvenser för organisationerna i samband med övergången till en ny förordning och om hur Ungdomsstyrelsen har för avsikt att hantera dem.

4.1 Minst 60 procent av medlemmarna ska vara mellan 6 och 25 år

Ungdomsstyrelsen har under de senaste två åren identifierat ett antal organisationer som ligger nära 60-procentsgränsen på den centrala nivån. Det innebär att av det totala antalet medlemmar ska minst 60 procent vara medlemmar mellan 7 och 25 år beroende på typen av bidrag. Bidragsåret 2011 var det 14 organisationer som hade en andel medlemmar mellan 7 och 25 år som låg mellan 60 och 65 procent av det totala antalet. Bidragsåret 2012 var det tio organisationer. Myndigheten har också noterat att det finns ett antal organisationer som har en låg andel unga även på den lokala nivån. Det behöver inte vara samma organisationer som har den centralt låga andelen som också har medlemsföreningar som har svårt att nå upp till villkoret om 60 procent unga på lokal nivå, även om det ofta följs åt.

Nytt i förordningen är också att barn- och ungdomsmedlemmarna ska vara mellan 6 och 25 år istället för 7 och 25 år för att räknas med i bidragsunderlaget. Eftersom problemet för de organisationer som har svårt att nå upp till 60-procentsvillkoret på central eller lokal nivå handlar om att många av medlemmarna är över 25 år finns det inget skäl att anta att sänkningen till 6 års ålder istället för 7 år får konsekvenser som är till nackdel för någon organisation. Det kan däremot få konsekvensen att organisationer som har många medlemmar som är 6 år kan räkna med ett större antal medlemmar i sitt underlag, vilket gör att bidraget kan minska generellt för alla organisationer i systemet. Någon sådan statistik finns inte tillgänglig och därför går det inte att förutsäga hur många medlemmar det handlar om.

Några organisationer med låg andel unga i flera av sina medlemsföreningar kommer att få minskade bidrag eftersom ett lägre antal medlemsföreningar och medlemmar tas med i underlaget för beräkningen av statsbidraget. Här ser myndigheten ingen möjlighet att medge undantag eftersom organisationerna når upp till kraven i förordningen och kommer att få statsbidrag, även om bidraget blir mindre.

För organisationer som riskerar att falla ur systemet på grund av de nya villkoren i förordningen har Ungdomsstyrelsen under en övergångsperiod möjlighet att ge dispens från kravet på antal medlemmar enligt 15 §. Det gäller de organisationer som inte bedöms uppfylla villkoren på lägsta antal medlemmar. I dagsläget har myndigheten identifierat en sådan organisation.

4.2 Bidrag från en annan myndighet

I förordningen för barn- och ungdomsorganisationer finns det i 24 § ett krav på att Ungdomsstyrelsen ska ta hänsyn till om organisationen får något annat statligt organisationsbidrag eller om organisationens medlemsföreningar får bidrag från Riksidrottsförbundet (RF). Det kommer enligt myndighetens bedömning att innebära att en organisation som får organisationsbidrag från en annan bidragsgivande myndighet inte kan få bidrag från Ungdomsstyrelsen. En organisation som uppfyller villkor från fler än en bidragsgivande myndighet får välja vilken myndighet som organisationen vill vara bidragsrundande för. Det innebär också att de medlemsföreningar som får statligt lokalt aktivitetsstöd, så kallat LOK-stöd från Riksidrottsförbundet (RF), inte kan räknas med som bidragsgrundande medlemsföreningar i underlaget för ansökan om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. En sådan tillämpning stämmer också väl överens med den inställning Ungdomsstyrelsen presenterade i sin översyn av bidragsreglerna år 2005 *Statsbidrag till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler*. Myndigheten skrev bland annat:

”Ungdomsstyrelsen har tolkat systemet som att en lokalförening som genom Riksidrottsförbundet har fått lokalt aktivitetsstöd för sin verksamhet kan inte utgöra underlag för bidragsberäkning av statsbidrag till ungdomsorganisationernas verksamhet för samma verksamhet.”

I och med den nya förordningen kan varken en medlemsförening som får bidrag från RF eller medlemsföreningens medlemmar räknas med i bidragsunderlaget. Det senare (om medlemsföreningens medlemmar) är en skärpning i jämförelse med myndighetens tidigare bedömning. Det påverkar inte på något sätt medlemsförhållandet till den organisation som medlemsföreningen är ansluten till utan gäller bara underlaget för beräkningen av bidragets storlek. Det är vid bidragsåret 2012 tio organisationer som uppger att de har medlemsföreningar som får stöd från RF. För åtta av de organisationerna får det små konsekvenser eftersom antalet medlemsföreningar som räknas bort från bidragsunderlaget är mycket få i förhållande till det totala antalet medlemsföreningar i organisationerna. För två organisationer får stödet från RF stora konsekvenser i kombination med villkoret som säger att minst 60 procent av antalet medlemmar ska vara mellan 6 och 25 år på den lokala nivån. För en av de organisationerna blir konsekvensen att medlemsunderlaget minskar med drygt 90 procent utifrån medlemssiffrorna från bidragsåret 2012 och för den andra organisationen att man inte uppfyller villkoret på minst 1000 medlemmar. Under en övergångsperiod kan Ungdomsstyrelsen ge dispens från kravet om antal medlemmar enligt 15 § för en organisation som inte längre uppfyller kravet på att ha minst 1000 medlemmar. I ansökan för bidragsår 2013 ska en organisation som ansöker om statsbidrag ange om man får statligt organisationsbidrag från någon annan bidragsgivare och uppge vilka medlemsföreningar som eventuellt har beviljats LOK-stöd från RF.

4.3 En bidragsnivå istället för tre

En annan förändring i förordningen är att det blir en bidragsnivå istället för tre när det gäller fördelning av organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. För att få bidrag ska organisationen ha minst 1000 medlemmar mellan 6 och 25 år och medlemsföreningar i minst fem län. Organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningska ha minst 200 medlemmar och medlemsföreningar i minst tre län. Organisationer som företräder nationella minoriteter ska ha minst 200 medlemmar och bedriva lokalt förankrad verksamhet.

När det gäller bidragsåret 2012 är det bara två organisationer som inte uppfyller de villkoren och det gäller kravet på medlemsföreningar i minst fem län istället för tre län som det var tidigare. Här har myndigheten möjlighet att medge undantag från antal län i högst tre år enligt 15 §.

Den nya formen med endast en bidragsnivå kommer att få konsekvensen att fler organisationer tar del av den rörliga delen av statsbidraget. Tidigare har den rörliga delen bara gått till de organisationer som beviljats strukturbidraget. Det kommer att innebära en minskning av bidraget för många organisationer, framför allt de större organisationerna med många medlemmar eller många medlemsföreningar. För de mindre organisationerna kommer det generellt sett att innebära ett större bidrag eftersom organisationerna förutom ett fast bidrag också får ta del av den rörliga delen som är baserad på antal medlemmar och antal medlemsföreningar. Det var något som också framkom i utredningen *Fritid på lika villkor* (SOU 2009:29).

4.4 Kopplingen mellan det övergripande syftet och villkoren för att få bidrag

Istället för den tidigare kopplingen till de övergripande målen om att främja barn och ungdomars demokratiska fostran, jämställdhet mellan könen, jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper och att ge barn och ungdomar en meningsfull fritid samt engagera fler ungdomar i föreningslivet, är syftet med bidraget i den nya förordningen att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Det beskrivs också i *Regeringens strategi för ungdomspolitiken* (2009/10:53). De slutsatser som Ungdomsstyrelsen drar av det är att även organisationsverksamhet som pågår under skoltid kan vara acceptabel och att det inte längre finns ett speciellt mål i förordningen som säger att fler unga ska engageras.

Myndigheten bedömer att de villkor som formuleras i den nya förordningens 8 § kan bedömas utifrån den prövning som redan nu sker i samband med ansökan. De underlag som myndigheten begär in vid ansökan är i de allra flesta fall tillräckliga. Om det finns någon tveksamhet vid ansökan om en organisation uppfyller villkoren för bidrag kan ytterligare underlag begäras in som kan styrka uppgifter om att villkoren är uppfyllda.

4.5 Revisors granskning

Under 2011 har Ungdomsstyrelsen arbetat med att ta fram nya mallar och riktlinjer för hur revisorn ska granska medlemsuppgifterna som ligger till grund för ansökan om statsbidraget. Arbetet påbörjades i och med att den nya förordningen trädde i kraft i mars 2011. Då togs kravet på att revisorn som gör granskningen av medlemsuppgifterna ska vara kvalificerad, det vill säga godkänd eller auktoriserad, bort. Det förslag på mallar och rekommendationer som myndigheten tillsammans med branschorganisationen för revisorer och rådgivare (FAR) har arbetat fram presenterades på ett möte den 31 januari 2012, där revisorer och organisationsföreträdare var med. Ungefär 90 deltagare kom på mötet. Barn- och ungdomsorganisationerna hade också möjlighet att ha synpunkter på förslaget. Mallar, rekommendationer och övrig information går att läsa eller ladda ned på Ungdomsstyrelsens hemsida.

Myndigheten kommer att följa upp revisorernas granskning av medlemsuppgifterna vid ansökan. Dels genom en intern utvärdering efter avslutad ansökningsomgång dels genom ett antal stickprov hos några av organisationerna som söker om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer i höst. Det kan då också kombineras med frågor kring jämställdhet och förbudet mot diskriminering utifrån de nya villkor som finns i förordningen. Ungdomsstyrelsen har också framfört till regeringen att myndigheten känner en viss oro inför det ändrade kravet på revisorns kvalifikationer i och med den nya förordningen. Även Riksrevisionen har ställt frågor kring förändringen när det gäller myndighetens möjlighet till kontroll och granskning av statsbidraget i framtiden.

4.6 Aktivt ställningstagande

I den nya förordningen ställs krav på att en medlem aktivt tar ställning för eller bekräftar medlemskap året närmast före det år ansökan om bidrag sker. Tidigare har medlemskapet kunnat bekräftas högst sex månader före det år medlemmen ska räknas med i underlaget för ansökan, vilket inte längre medges. För organisationer som ännu inte har hunnit ändra sina medlemsrutiner så att det villkoret uppfylls kommer myndigheten att kunna göra undantag under det första året. Det kan i vissa fall handla om behov av ändringar i organisationers och föreningars stadgar eller styrdokument och som inte hinner bli klara innan höstens ansökningsomgång. Eftersom förordningen trädde i kraft i mars 2011 kan vissa organisationer ha haft svårt att hinna anpassa sig till det nya villkoret innan medlemsuppgifterna för höstens ansökan hämtades. De ska vara från den 31 december 2011.

Ungdomsstyrelsen anser att det är bra med ett gemensamt datum för när medlemuppgifterna hämtas för samtliga organisationer oavsett vilket räkenskaps- och/eller verksamhetsår de har. Det finns några organisationer som har brutet räkenskaps- och/eller verksamhetsår där det kan bli ett glapp vid medlemsräkningen vid övergången till den nya förordningen. Eftersom det endast gäller ett fåtal organisationer kommer det inte att behövas några generella övergångsregler eller undantag. Skulle det få stora konsekvenser för bidragsåret 2013 för någon organisation som inte kommer att uppfylla villkoren för antal medlemmar på grund av det får myndigheten göra en bedömning i det enskilda ärendet och vid behov ge dispens från kravet på antal medlemmar enligt 15 §.

4.7 Verksamhet i minst två år

Ett nytt villkor i förordningen är att en organisation som ansöker om bidrag ska ha bedrivit verksamhet i minst två år före ansökan. I den genomgång av nya organisationer som beviljades statsbidrag 2012 finns det inga organisationer som har bedrivit sin verksamhet kortare tid än två år. För organisationer som ansöker om statsbidrag för första gången finns det heller inga skäl att medge några undantag från tvåårsregeln. Däremot skulle organisationer som avknoppar en barn- och ungdomsorganisation från en moderorganisation som tidigare har arbetat generationsövergripande eller en organisation som omorganiserar och slår ihop flera organisationer till en ny organisation rent formellt kunna beröras av det nya villkoret. Om den eller de organisationer som avknoppas eller slås ihop redan finns i statsbidragssystemet bedömer myndigheten att tvåårsregeln inte ska tillämpas, förutsatt att den verksamhet som bedrivs är samma som tidigare med i huvudsak samma medlemmar och föreningar.

4.8 Särskilda villkor

De nya villkoren för organisationer som företräder nationella minoriteter och organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning i 12–13 §§ öppnar för att fler av de organisationerna kan medges bidrag utan undantag. Tidigare har Ungdomsstyrelsen haft möjlighet att ge särskilt bidrag om en organisation exempelvis har ett begränsat medlemsunderlag eller företräder nationella minoriteter.

Alla de fyra organisationer som företräder nationella minoriteter och som får bidrag idag uppfyller villkoren som är minst 200 medlemmar mellan 6 och 25 år och att organisationen ska bedriva lokal verksamhet. Genom den nya fördelningsnyckeln med ett högre fast belopp kommer även de organisationerna att kompenseras oavsett om de har en annan organisationsstruktur. För samtliga organisationer som företräder nationella minoriteter och som finns i bidragssystemet idag kommer konsekvenserna att vara positiva.

Av de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning finns det i dagsläget tre organisationer som inte uppfyller villkoren i 13 §. Av dem är det troligtvis två organisationer som inte heller kommer att uppfylla villkoren bidragsåret 2013. För dessa kan undantag enligt 15 § ges under tre år men även under en längre tid om organisationen har ett begränsat medlemsunderlag. Möjligheten att söka bidrag för merkostnader finns även i den nya förordningen.

5 Fördelningsnyckeln

5.1 Bakgrund

I *Ungdomsstyrelsens översyn av de formella bidragsreglerna för statsbidrag till Ungdomsorganisationerna* (Ungdomsstyrelsen 1999) lämnade myndigheten förslag på förändringar av de formella bidragsreglerna till regeringen. Förslaget innebar bland annat att beräkningsmodellen för statsbidrag till ungdomsorganisationerna förändrades 2001. Den nuvarande beräkningsmodellen började tillämpas bidragsåret 2004. Strukturbidraget fördelas dels som ett fast belopp, dels som ett rörligt belopp grundat på antal medlemmar mellan 7 och 25 år samt antalet lokalavdelningar. I december 2005 beslutade myndighetens dåvarande styrelse efter ett förslag från Ungdomsstyrelsen också att införa en regressiv beräkningsmodell som skulle börja tillämpas för statsbidraget 2006. I bilaga 1 finns en mer utförlig beskrivning av den regressiva modellen. Anledningen till det var att myndigheten ansåg att större organisationer med många medlemmar och medlemsföreningar hade stordriftsfördelar. En del av ungdomsorganisationerna framförde kritik mot det argumentet eftersom de ansåg att de större organisationerna missgynnades genom den regressiva modellen.

Organisationerna anser att det finns en ovisshet om hur stort bidrag de kan förvänta sig att få från år till år i dag. Det trots att fördelningsprincipen har använts under relativt lång tid. Besked från regeringen om storleken på det årliga anslaget anges i regleringsbrevet och medlen ställs till förfogande till myndigheten efter varje årsskifte. Myndigheten har dock inget bemyndigande att lämna förhandsbesked till organisationer om tillgängligt belopp. Organisationerna har gett uttryck för att det försvårar deras möjligheter att planera budget och verksamhet.

Ungdomsstyrelsen bedömer att den nuvarande fördelningsmodellen i sin helhet kan vara svår att förstå vilket kan ha medfört problem för organisationerna att beräkna vilket bidrag de kan få. Myndigheten bedömer också att det i den nya förordningen inte finns något uttryckligt stöd för en regressiv modell vilket kommer att leda till att den modellen inte finns med i beräkningen vid höstens ansökningsomgång. I den nya förordningen beskrivs endast en bidragsnivå med en fast och en rörlig del vilket gör att det bör bli enklare för organisationerna att beräkna storleken på bidraget även om det inte kommer att lösa alla svårigheter kring förutsägbarheten.

5.2 Redogörelse för arbetsprocessen

Arbetet med att ta fram en ny fördelningsnyckel påbörjades i början av 2012. Olika beräkningsmodeller och fördelningsnycklar har prövats och olika lösningar har analyserats för att jämföra utfall.

Ungdomsstyrelsens målsättning är att storleken på bidraget ska kunna beräknas av organisationerna utifrån en tydlig, enkel och förutsägbar fördelningsnyckel. Fördelningsnyckeln ska bestå av en fast del samt en rörlig del som grundas på antal

medlemmar mellan 6 och 25 år och antalet medlemsföreningar i organisationen. Fördelningsnyckeln ska vara så långsiktig som möjligt och den ska ge så små negativa konsekvenser som möjligt för organisationerna i jämförelse med det nuvarande beräkningssystemet. Nedan beskrivs arbetsprocessen som har lett fram till myndighetens förslag samt de resultat som har kommit fram när Ungdomsstyrelsen har analyserat olika fördelningsnycklar. Avslutningsvis redovisas en fördelningsnyckel och de konsekvenser som blir följden av nyckeln.

5.3 Fördelningsprincipen

Den nya förordningen som ska börja tillämpas för bidragsåret 2013 innehåller inga nyheter kring själva principen för beräkningsgrunderna. Liksom den nuvarande fördelningsprincipen ska organisationsbidrag bestå dels av ett fast belopp och dels av ett rörligt belopp. Det rörliga beloppet beräknas på antalet medlemmar mellan 6 och 25 år och antalet medlemsföreningar i organisationen. Nytt förutom den lägre nedre åldersgränsen på sex år istället för sju år, är att det bara finns en nivå på bidraget. I det tidigare systemet fördelades bidraget utifrån tre olika nivåer. Därutöver fanns det särskilda bidraget. En direkt konsekvens av det som också kom fram i utredningen *Fritid på lika villkor* (SOU 2009:29) är att nästan samtliga organisationer (utom organisationer som får bidrag med undantag enligt § 15) förutom den fasta delen också kan ta del av den rörliga delen. Det innebär att stora organisationer med ett stort antal medlemmar och/eller medlemsföreningar generellt sett kommer att få ett lägre bidrag och de mindre organisationerna med färre medlemmar och ett lägre antal medlemsföreningar ett större bidrag jämfört med statsbidraget som delades ut 2012.

5.4 Andra fördelningsprinciper

Förutom statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer handlägger Ungdomsstyrelsen också andra organisationsbidrag. För tre av de fyra organisationsbidrag som fördelas beräknas den rörliga delen av bidraget på antal medlemmar och antal föreningar eller verksamhetens omfattning. För ett av stöden, statsbidraget till kvinnors organisering, sker en bedömning av verksamhetens omfattning utifrån olika aktivitetsnivåer. Bedömningen är baserad på de underlag som organisationen skickar in vid ansökan, exempelvis i verksamhetsberättelsen där organisationerna beskriver vilken verksamhet man har bedrivit under det senaste verksamhetsåret. Erfarenheten av en fördelningsnyckel där organisationens genomförda aktiviteter är en bedömningsgrund är att det är svårt att göra konsekventa och helt rättvisa bedömningar. Bedömningen kan i vissa fall upplevas som oförutsägbar av målgruppen. Tidigare bedömdes och fördelades också statsbidraget till ungdomsorganisationerna delvis utifrån hur många lokala aktiviteter en organisation hade genomfört under verksamhetsåret. Den fördelningsmodellen övergavs just på grund av svårigheten att få en rättvisande bild av hela den verksamhet som organisationen genomförde. I Ungdomsstyrelsens skrift *Statsbidraget till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler från 2005* skriver myndigheten:

”Att reglera vad som ska betraktas som en godkänd aktivitet var enligt Ungdomsstyrelsen ett exempel på en hämmande detaljregel som skulle undvikas i ett bidragssystem som skulle stimulera till utveckling av verksamhet.”

Myndighetens bedömning är fortfarande att lokala aktiviteter som beräkningsgrund inte är en lämplig modell.

För att få en bredare bild av hur organisationsbidraget skulle kunna fördelas har Ungdomsstyrelsen också tittat på fördelningsprinciper som tillämpas av andra bidragsgivande myndigheter och om det finns några goda exempel på enkla fördelningsprinciper som myndigheten skulle kunna tillämpa. Bland annat har frågan om fördelningsprinciper tagits upp i det myndighetsnätverk för bidragsgivning som Ungdomsstyrelsen deltar i tillsammans med andra bidragsgivande myndigheter med flera. Nedan följer en kort beskrivning av regelverk och fördelningsnycklar- eller principer för hanteringen av organisationsbidrag hos myndigheterna Smittskyddsinstitutet (SMI), Socialstyrelsen och Skolverket.

SMI har inga principer för fördelningen av organisationsbidraget förutom att organisationen ska bedömas vara en HIV/STI organisation. Medlen fördelas utifrån två fasta schablonbelopp på 50 000 kronor eller 250 000 kronor beroende på hur stor den sökande organisationen uppskattas vara. SMI har identifierat ett behov av att se över bidragsgivningen och definiera de fördelningsgrunder som ska gälla för organisationsbidraget. Det arbetet pågår och ska vara klart till den 1 juni 2012 när ansökan öppnas för organisationer hos dem. Endast tre organisationer ansökte om och beviljades bidrag 2011.

Både Skolverket och Socialstyrelsen tillämpar fördelningsmodeller för bidrag till ideella organisationer som på många sätt liknar beräkningsmodellen för statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer. Organisationsbidrag fördelas dels som ett fast grundbidrag, dels som en andel beräknat på antal medlemmar och antal föreningar med vissa undantag och/eller tillägg. För vissa organisationsbidrag finns beräkningsmodellen reglerad i förordning eller föreskrift, men det förekommer också att myndigheten själv beslutar om hur bidraget ska fördelas. Socialstyrelsen fördelar två organisationsbidrag till handikapporganisationer och pensionärsorganisationer. Skolverket fördelar tre organisationsbidrag till elevorganisationer, föräldraorganisationer och ämneslärarorganisationer.

En vanlig fördelningsmodell på Ungdomsstyrelsen och på andra myndigheter som delar ut organisationsbidrag är att bidragen fördelas utifrån ett fast grundbelopp samt ett rörligt belopp fördelat på antal medlemmar och/eller antal medlemsföreningar. Hur de olika delarna av bidragen har viktats (hur stor del som ligger på den fasta och de rörliga andelarna) varierar dock. Så vitt Ungdomsstyrelsen kan bedöma finns det inga enhetliga orsaker som kommunicerats till varför bidragen har viktats som de har på de olika myndigheterna.

5.5 Tester, konsekvenser och fördelningsnyckel

Utgångspunkterna för testerna som har gjorts är förordningen (SFS 2011:65) och de ramar som finns i 22§, att myndighetens beräkning av bidragets storlek ska utgå från dels ett fast belopp, dels ett rörligt belopp grundat på antal medlemmar mellan 6 och 25 år och antal medlemsföreningar. Myndigheten har utgått ifrån att alla organisationer redan i år har en och samma bidragsnivå utifrån den nya förordningens villkor. Det är för att andra konsekvenser än de som beror på fördelningsnyckeln inte ska påverka resultatet. När Ungdomsstyrelsen har analyserat konsekvenser av olika fördelningsnycklar har myndigheten utgått från det antal organisationer som finns i statsbidragssystemet idag och deras antal medlemmar och medlemsföreningar.

Tester och resultat:

1. En tredjedel av det totala beloppet fördelas som ett fast belopp, en tredjedel fördelas på den rörliga delen som avser antal medlemmar mellan 6 och 25 år och en tredjedel fördelas på den rörliga delen som avser antal medlemsföreningar. Den här körningen är den som mest liknar den fördelning som myndigheten tillämpade bidragsåret 2012.
2. En fördelning med ett fast belopp på tre olika nivåer; 250 000 kronor, 300 000 kronor och 350 000 kronor. Den rörliga delen fördelas lika mellan den del som avser antal medlemmar mellan 6 och 25 år samt den del som avser antal medlemsföreningar.
3. En fördelning med ett fast belopp på tre olika nivåer; 250 000 kronor, 300 000 kronor och 350 000 kronor. Den rörliga delen viktas 30/70 på antal medlemmar mellan 6 och 25 år/antal medlemsföreningar. Viktningen gynnar särskilt organisationer som har många medlemsföreningar.
4. En fördelning med ett fast belopp på tre olika nivåer; 250 000 kronor, 300 000 kronor och 350 000 kronor. Den rörliga delen viktas 70/30 på antal medlemmar mellan 6 och 25 år/antal medlemsföreningar. Viktningen gynnar särskilt organisationer som har många medlemmar.

Samtliga prövningar av modellen har gjorts utan att den regressiva modellen finns med. Genom att pröva utfallet av de olika körningarna kan vi se vissa generella tendenser som följer av en viss nivå på det fasta beloppet eller olika viktningar av den rörliga delen. Beroende på viktningen av andelarna på den rörliga delen premieras antingen organisationer med många medlemmar alternativt organisationer med många medlemsföreningar. Alternativt ingen alls om viktningen är lika fördelad mellan antal medlemmar och antal medlemsföreningar.

En del av den kritik som myndigheten har fått tidigare från målgruppen när det gäller fördelningsnyckeln är att den har varit svår att förstå och att det har varit svårt att räkna ut hur stort bidrag som kan bli aktuellt. Dessutom har man ansett att bidragsfördelningen styr organisationernas verksamhet och inriktning på ett icke önskvärt sätt. I den nya förordningen finns inget uttryckligt villkor för att statsbidraget ska leda till att fler unga blir engagerade eller att organisationerna ska växa genom fler och/eller färre medlemsföreningar. Ungdomsstyrelsen anser att bidragssystemet i så liten utsträckning som möjligt ska påverka hur organisationerna väljer att organisera sig och vad man vill prioritera när det gäller medlemsrekryteringen. Myndigheten väljer därför att lägga en lika stor andel på variablerna antal medlemmar och antal medlemsföreningar. Dagens fördelningsnyckel med en viktning enligt körning 1 har inte genererat fler medlemmar

och medlemsföreningar i ett så stort antal organisationer. Det vi kan se är att ytterst få organisationer som finns i det nuvarande statsbidragssystemet idag står för en stor del av det ökade antalet medlemmar och medlemsföreningar totalt. I övrigt har de flesta organisationer vuxit lite eller inte alls.

När det gäller valet av nivå på den fasta andelen är det viktigt att undersöka vilka konsekvenser olika nivåer ger. Med ett högre fast belopp får majoriteten av organisationerna ett högre bidrag. De riktigt stora organisationerna får ett minskat bidrag. En viktning med ett fast bidrag på exempelvis 350 000 kronor ger totalt sett ett mindre bidrag till de större organisationerna och ett högre bidrag till de mindre organisationerna. Ju lägre det fasta beloppet är, ju större andel av statsbidraget kan fördelas som en rörlig del vilket gynnar de stora organisationerna som särskilt har prioriterat antalet medlemmar eller medlemsföreningar.

Om det fasta bidraget är 250 000 kronor, det vill säga ett lägre fast belopp och den rörliga delen består av ett större belopp minskar bidraget för majoriteten av organisationerna jämfört med bidragsåret 2012. Det är också den viktning när det gäller den fasta delen som mest liknar den viktning som myndigheten tillämpar idag. De stora negativa konsekvenserna som myndigheten har sett av en sådan viktning har resulterat i att myndighetens planerade tidsplan för en ny fördelningsnyckel tidigareläggs.

Vid en viktning av det fasta bidraget på 350 000 kronor minskar bidraget för ett fåtal av organisationerna jämfört med bidragsår 2012. I huvudsak handlar det om organisationer som idag ligger på strukturbidragsnivån. Den konsekvensen kompenseras i viss mån av att den regressiva modellen tas bort. Vi har här utgått från förutsättningen att organisationerna bedöms på en och samma bidragsnivå utifrån den nya förordningens villkor.

Den körning som i störst utsträckning stöder Ungdomsstyrelsens målsättning med fördelningsnyckeln är körning två. Det vill säga ett fast belopp med en rörlig del som fördelas lika mellan den del som gäller antal medlemmar mellan 6 och 25 år och den del som är baserad på antal medlemsföreningar. Med en sådan fördelningsnyckel sker en likvärdig styrning av medlemmar och medlemsföreningar. På så sätt kan det löna sig lika mycket (eller lite) att både ha många medlemmar och många medlemsföreningar. Nivån på den fasta delen ger minst negativa konsekvenser om den är 350 000 kronor.

5.6 Tillämpning av modellen som Ungdomsstyrelsen har valt

Ungdomsstyrelsen har haft som målsättning att nivån på den fasta delen ska ge så små negativa konsekvenser som möjligt i jämförelse med det nuvarande beräkningssystemet och årets bidrag. Vi har därför valt ett högre fast belopp på 350 000 kronor eftersom den negativa skillnaden blir minst jämfört med dagens bidragsnivåer.

Fördelningsnyckeln innebär att statsbidraget för bidragsåret 2014 först avräknas för resurskrävande verksamhet enligt § 25 till de organisationer som ansöker om och beviljas det. Därefter beräknas den fasta delen på 350 000 kronor till samtliga organisationer, både till dem som har medgivits undantag enligt § 15 där endast den fasta delen ska fördelas

och till de organisationer som uppfyller villkoren i §§ 11–13 . Slutligen beräknas också den rörliga delen lika fördelat på antal medlemmar och antal medlemsföreningar till de organisationer som uppfyller villkoren i §§ 11–13. Den fördelningsnyckel som Ungdomsstyrelsen väljer kommer att följa principerna som beskrivs här nedan. I exemplet nedan används antal organisationer, antal medlemmar och antal medlemsföreningar från bidragsåret 2012.

Fördelningsnyckeln i siffror:

Bidrag till resurskrävande verksamhet fördelas först till organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning efter ansökan om medel till resurskrävande verksamhet viktat utifrån organisationernas medlemsantal.

Fast belopp: Antal organisationer 101 X 350 000 kronor = drygt 35 miljoner kronor
Idag finns det fem organisationer som kan komma att medges undantag och som endast ska ha den fasta delen.

Rörligt belopp: $36\,500\,000 / 2 = 18\,250\,000$ per rörlig del

Cirka 10 000 föreningar = 1 825 kronor per förening

Cirka 693 000 medlemmar = 26 kronor per medlem

Summa: 72 000 000 kronor

Siffrorna är inte exakta och gäller bara statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer. Statsbidraget till organisationers arbete för barn och ungdomar på lokal nivå läggs sedan på med cirka 200 procent.

5.7 Tidsplan

Ungdomsstyrelsens erfarenhet av tidigare arbete med nya regler för barn- och ungdomsorganisationer är att organisationerna vill ha information i god tid innan reglerna träder i kraft och tillämpas. Myndigheten har också kommunicerat till organisationerna att inga förändringar av den nuvarande fördelningsnyckeln kommer att ske än de som är direkta konsekvenser av den nya förordningen. Vid de tester som myndigheten har genomfört under arbetsprocessen har det dock framkommit att majoriteten av de barn- och ungdomsorganisationer som idag får statsbidrag kommer att förlora på en tillämpning av den nuvarande fördelningsnyckeln med en tredjedels viktning på den fasta och de två rörliga delarna. Som tidigare nämnts kommer de större organisationerna att förlora på övergången till en gemensam bidragsnivå istället för tidigare tre nivåer. Med en tredjedels viktning kommer även de organisationer som tidigare har fått etablerings- och utvecklingsbidrag att förlora eftersom det fasta beloppet blir lägre än den tidigare fasta delen på dessa nivåer. Ungdomsstyrelsen kommer därför föreslå att fördelningsnyckeln tillämpas redan från bidragsåret 2013.

Informationen om tidsplan för fördelningsnyckeln ska kommuniceras till organisationerna så snart som möjligt. Det kommer att göra det möjligt för organisationerna att få en ungefärlig bild av nivån på statsbidraget för bidragsåret 2013 i tid innan verksamhets- och budgetarbetet påbörjas.

6 Avslutande diskussion

Den nya förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer kommer att innebära en del förändringar för de organisationer som söker statsbidrag. Det är ofrånkomligt att politiken genom regelverken för olika bidrag indirekt styr målgruppernas organisering, både strukturellt och innehållsmässigt. Eftersom statsbidragen är en viktig inkomstkälla för många av barn- och ungdomsorganisationerna sker en viss anpassning till statsbidragsreglerna vare sig det är önskvärt eller inte. För en del organisationer är statsbidraget en förutsättning för att överleva. De tidigare målen för statsbidraget har ersatts med syftet att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Nya villkor för bidraget har också införts i den nya förordningen vilket skapar ändrade förutsättningar för de organisationer som får statsbidraget idag. Hur många organisationer som drabbas negativt kan vi bara göra en ungefärlig bedömning av eftersom vi inte har alla parametrar som påverkar bidragets storlek eller vet hur framtiden ser ut när det gäller medlemsutveckling med mera.

Exempel på organisationer som kan påverkas negativt är bland annat de som får organisationsbidrag från en annan myndighet. De kommer inte att beviljas organisationsbidrag från Ungdomsstyrelsen. Även andra organisationer kommer att påverkas negativt. De organisationer som har medlemsföreningar som får det så kallade LOK-stödet från RF kommer att få ett lägre statsbidrag eftersom de inte räknas som bidragsgrundande för statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer. Här anser myndigheten inte att det kommer att vara möjligt att medge undantag eftersom organisationerna ändå når upp till kraven i förordningen och kommer att få statsbidrag även om det blir mindre. För organisationer som kommer att falla ur systemet på grund av medlemsvillkoren i den nya förordningen kommer Ungdomsstyrelsen under en övergångsperiod att kunna medge undantag enligt 15 §. Ett antal organisationer kommer också att påverkas positivt av det nya regelverket. Bland annat kan vi se att vissa av de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning kommer att få ett ökat bidrag.

Den trend som vi har kunnat se de senaste fem åren är att nya organisationer kommer in i bidragssystemet och att medlemsutvecklingen totalt sett ökar bland de organisationer som redan finns där. Sedan bidragsåret 2007 har både antal bidragsgrundande medlemmar och antal bidragsgrundande medlemsföreningar ökat med drygt 30 procent. Statsbidraget har legat på ungefär samma nivå sedan bidragsåret 2007 medan det lokala organisationsbidraget (det vill säga det som tidigare var överskottet från Svenska spel) har ökat och minskat de senaste fem bidragsåren. De senaste två åren har både statsbidraget och det lokala organisationsbidraget legat på en fast nivå på cirka 212 miljoner kronor totalt. Det kommer med stor sannolikhet att innebära att statsbidraget även fortsättningsvis kommer att bli mindre varje år för de organisationer som finns i systemet.

7 Referenser

Regeringens proposition 1993/94:135 *Ungdomspolitik*.

Regeringens förordning SFS 2001:1060 *Förordning om statsbidrag till ungdomsorganisationer*.

Regeringens direktiv 2008:35 *Utredning om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m.*

Regeringens skrivelse 2009/10:53. *Regeringens strategi för ungdomspolitiken*

Regeringens förordning SFS 2011:65 *Förordning om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer*.

Regeringens beslut U2011/7070/UC, U2011/7057/SAM (delvis) och U201/6062/UC m.fl. *Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Ungdomsstyrelsen*.

Riksdagsskrivelse 2005/06:211 *Statsbidrag till ungdomsorganisationer*.

Riksrevisionens skrivelse 2005:16 *Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur kontrolleras de?* Stockholm: Riksdagstryckeriet.

SOU 2009:29 *Fritid på egna villkor Betänkande av Utredningen om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m.*

Ungdomsstyrelsen. (1999). *Förslag till förändrade bidragsregler Ungdomsstyrelsens översyn av de formella bidragsreglerna för statsbidrag till Ungdomsorganisationerna*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen. (2005). *Statsbidraget till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

8 Bilagor

Nuvarande fördelningsnyckel

Särskilt bidrag fördelas efter en individuell prövning (likt ett projektbidrag).

Bidrag för merkostnader till organisationer av unga funktionshindrade fördelas som ett schablonbidrag. För de organisationer som beviljats strukturbidrag bör beloppet vara något högre än för de som beviljats ett särskilt bidrag. Enhetschefen ska sträva efter att nivåerna blir i linje med de nivåer som fastställdes för bidragen föregående år.

Etableringsbidraget och utvecklingsbidraget fördelas båda med ett fast bidrag där enhetschefen ska sträva efter att nivåerna bör vara i linje med de nivåer som fastställdes föregående år. När dessa bidrag har fastställts fördelas övriga medel mellan de organisationer som uppfyller kraven för strukturbidrag.

Strukturbidraget fördelas dels med ett fast bidrag, dels med ett rörligt bidrag per antal bidragsgrundande medlemmar och per bidragsgrundande lokalavdelningar. Enhetschefen bör vid fastställelsen av bidragsbeloppet sträva efter att bidraget fördelas med en tredjedel per nyckel.

Det rörliga bidraget fördelas med en 5 % regressivitetsskala med följande intervaller:

Belopp per bidragsgrundande medlem:

- 1–3 000 medlemmar: **Bastal (kr) x Medlemmar (antal)**
- 3 001–10 000 medlemmar: **Medlemmar (antal) x A** (A = 95 % av bastalet)
- 10 001–25 000 medlemmar: **Medlemmar (antal) x B** (B = 90 % av bastalet)
- 25 001–50 000 medlemmar: **Medlemmar (antal) x C** (C = 85 % av bastalet)
- 50 001– medlemmar: **Medlemmar (antal) x D** (D = 80 % av bastalet)

Belopp per bidragsgrundande lokalavdelning:

- 1–50 lokalavdelningar: **Bastal (kr) x Lokalavdelningar (antal)**
- 51–100 lokalavdelningar: **Lokalavdelningar (antal) x A** (A = 95 % av bastalet)
- 101–250 lokalavdelningar: **Lokalavdelningar (antal) x B** (B = 90 % av bastalet)
- 251–500 lokalavdelningar: **Lokalavdelningar (antal) x C** (C = 85 % av bastalet)
- 501– lokalavdelningar: **Lokalavdelningar (antal) x D** (D = 80 % av bastalet)

Statligt stöd till organisationers arbete för barn och unga på lokal nivå fördelas i enlighet med regleringsbrevet. Bidraget ska beräknas som en procentsats i förhållande till det bidrag som de beviljats för bidragsåret 2012 i enlighet med förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer.

© Ungdomsstyrelsen 2012

projektledare **Lena Hallberg**
språkgranskning **Emma Welander**
omslag **Christián Serrano**

distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se**
e-post **info@ungdomsstyrelsen.se**
tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**

UNGDOMSSTYRELSEN

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor.
Vi ger stöd till föreningsliv och kommuner samt till internationellt samarbete.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se